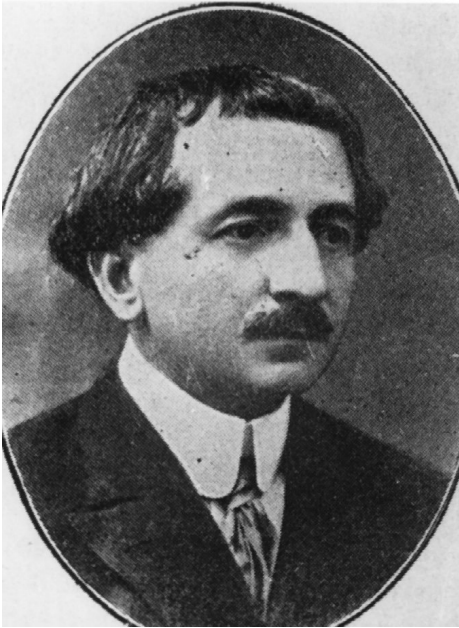

ERNEST JUVARA

1870 – 1933

Ernest Juvara a fost un mare anatomist și foarte talentat chirurg, un artist desăvârșit și un incomparabil maestru, șef de școală. El făcea parte din pleiada de tinere talente recrutate de profesorul Thoma Ionescu, a cărui intuiție în alegerea colaboratorilor, viitorilor profesori de chirurgie, șefi de școală la rândul lor, nu a dat niciodată greș.

Născut la 14 mai 1870 în orașul Bârlad, acest fiu strălucit al pământului Moldovei, a reușit prin calitățile sale înnăscute, dar mai ales printr-o muncă ordonată și neobosită, să făurească o operă nepieritoare, iar chirurgiei românești să dea un renume care a depășit granițele țării.

Tatăl său, Iorgu Juvara, moșier, a avut trei fii: Nicu, Ernest și Emil. Din dorința de a-i asigura o educație aleasă, părinții l-au înscris, chiar din clasele primare, la Institutul Urechia din București, unde a urmat apoi și primele clase de liceu, învățând la perfecție limba franceză. A terminat învățământul

liceal la Colegiul Sf. Sava din București. A luat bacalaureatul în litere și științe în 1888.

În același an pleacă la Paris și se înscrie la Facultatea de Medicină. Aici este entuziasmat de cursurile de anatomic ale lui Farabeuf, care utiliza spre exemplificare planșe, desene la tablă și diseccții demonstrative pe cadavru. Lecțiile practice erau conduse de Paul Poirier, viitorul profesor, pe atunci șef de lucrări. Juvara, cu talentul său înăscut pentru desen, a încercat întâi să-l imite, dar l-a și depășit în curând pe maestrul său.

Pe Juvara îl pasionau atât de mult științele aplicate, încât și-a amenajat acasă un laborator propriu, unde își continua studiile de chimie, botanică și anatomie. În același timp, profesorul A. Gauthier i-a încredințat postul de preparator în laboratorul său (1890-1892).

În 1890 a reușit cu succes la concursul de extern al spitalelor din Paris. Timp de trei ani, între 1890 și 1893, a făcut rotație prin serviciile profesorilor Duplay, Richard, Poirier, Rochard și Delbet. În același timp a lucrat și ca preparator - ajutor la Laboratorul de anatomie patologică al Clinicii chirurgicale a profesorului Duplay, la Spitalul Charité și apoi, ca preparator al conferințelor și exercițiilor practice de otologie, în clinica aceluiași profesor, la Hotel Dieu.

Anatomia l-a pasionat în cel mai înalt grad. Ca elev în Laboratorul de anatomie al profesorului Paul Poirier, de la început a atras atenția prin dexteritatea la diseccții, seriozitatea și, mai ales, talentul pentru desen anatomic, motive pentru care a fost cooptat printre colaboratori. În acest laborator a rămas timp de 5 ani, în ultimii 3 deținând direcția laboratorului, încredințată de însuși profesorul Poirier. Cooptarea tânărului Juvara în laboratorul profesorului Poirier a fost hotărâtoare pentru cariera sa. Acolo l-a întâlnit pe Thoma Ionescu, care, prin probele strălucite pe care le-a trecut, a fost numit prosector definitiv la Facultatea de Medicină din Paris. Această întâlnire va marca începutul unei rodnice colaborări și prietenii, care va continua și în țară.

În 1892, Ernest Juvara publică împreună cu H. Friteau "Quinze lecons d'anatomie pratique", lucrare ilustrată cu 84 desene și scheme originale făcute de el. Cartea a avut un

succes mare, fiind tipărite cinci ediții și apărând tradusă mai târziu și în limba germană. Ea l-a consacrat ca anatomist și desenator științific. Tot acum publică împreună cu F. Legueu, viitor profesor de urologie la Paris, cartea "Des aponevroses de la paume de la main", care a devenit clasică.

În 1894, când Poirier ia inițiativa elaborării unui vast tratat de anatomie umană, sub redacția sa și a profesorilor Charpy de la Toulouse, Nicolas și Prenant de la Nancy, lui Thoma Ionescu i s-a încredințat capitolul despre tubul digestiv, iar lui Juvara supravegherea și execuția disecțiilor și a desenelor necesare pentru ilustrarea acestei vaste lucrări. Cu această ocazie a desenat aproape 100 de planșe murale, care au servit mulți ani la instrucția studenților mediciști.

În 1895, Juvara, își susținea teza de doctorat în medicină și chirurgie cu tema *Anatomie de la région pterigo-maxillaire*, care a primit mențiunea „extrêmement bien” și a fost laureată de Facultatea de Medicină din Paris, președinte al juriului examinator fiind profesorul Mathias Duval. Din prefața tezei aflăm, scris de mână autorului ei, acest „curriculum vitae” deja plin de realizări, la vârsta de 25 de ani:

„Am lucrat timp de șase ani în laboratorul Domnului Poirier, șef de lucrări anatomice și profesor agregat. Sub direcțiunea severă dar binevoitoare a acestui maestru și lucrând lângă el, sub directa lui supraveghere, am învățat să disec și să interpretez disecțiile mele.

De doi ani Domnul Poirer mi-a încredințat direcția laboratorului său. Nu știu cum aș putea să-i mulțumesc pentru această încredere, căci grație lui mi-am însușit toate cunoștințele mele anatomice, acolo am învățat această anatomie în același timp științifică și practică, pe care el știe atât de bine să o predea, în dubla lui calitate de anatomist și chirurg. Ajuns la sfârșitul studiilor, forțat să schimb scena, ca să ocupă locul de asistent la Institutul de anatomie și chirurgie din București, țin să mulțumesc tuturor măștrilor mei francezi care m-au învățat să văd și să utilizez cât mai mult posibil ceea ce am văzut. Am urmat cu multă râvnă cursul atât de original și atât de sugestiv al profesorului Farabeuf. Am ascultat de profesorul Mathias Duval, acest maestru care, în lecțiunile sale magistrale, luminoase și filosofice, știe să redea simplu și asimilabil, punctele cele mai aride ale anatomiei microscopice. Mulțumesc acest savant maestru pentru că a binevoit să-mi facă onoarea a accepta președenția acestei teze.

Timp de 3 ani am urmat clinica chirurgicală a profesorului Duplay. Sub direcțiunea sa binevoitoare a acestui eminent profesor, am învățat să fac un diagnostic și să pun o indicație operatorie înțeleaptă și nu știu cum aș putea să-i mulțumesc pentru că mi-a permis să particip la lucrările laboratorului său de anatomie patologică.

Mulțumesc de asemenea din toată inima celorlalți măștri ai mei în chirurgie, Domnilor Richard, Poirier, Delbert și Rochard pentru interesul de care au binevoit să dea dovadă în multe ocazii, elevului lor”.

Înainte de a-și susține teza, fusese numit asistent în Clinica chirurgicală de la Spitalul Colțea din București și, în același timp, șef al Laboratorului de anatomie topografică, pe care îl conducea profesorul Thoma Ionescu, rechemat în țară, printr-o lege specială în 1895. Din acest motiv a fost nevoit să renunțe la onoarea, acordată de profesorul Poirier, de a elabora capitolul *Arterele*, pentru tratatul de anatomie al maestrului său.

În ajunul plecării din Paris, Juvara scria: „ca elev și apoi ca șef de laborator al profesorului Poirier, lucrând alături de dânsul în cabinetul său și condus de bunele sale sfaturi, am deprins, dacă nu anatomie, cel puțin felul în care trebuie învățată.”

Acest mare maestru, care știa în mod deosebit să interpreteze natura și să sculpteze cu vârful bisturiului secretele cele mai ascunse ale corpului omenesc, m-a înzestrat cu o frumoasă tehnică de laborator și cu puterea de a vedea anatomia precis și de cele mai multe ori într-un mod cu totul original.

Am colaborat la toate lucrările lui din acel timp și în special la tratatul de anatomie umană, pentru care am studiat pe o medie de 10 cadavre și am desenat inserțiunile musculare...”

La rândul său, profesorul Poirier avea multă considerație și simpatie pentru Juvara, despre care, nu o dată, a afirmat că nu a avut elev mai talentat.

La Paris, leagă o strânsă prietenie cu Theodor Pallady, care, după studii politehnice la București și Dresda, ia hotărârea să se consacre picturii. Astfel, Ernest Juvara are ocazia să frecventeze atelierul de pictură ale lui Gustave Moreau și Jean Aman, unde își desăvârșește tehnica desenului, a perspectivei grafice și a culorii. Îl cunoaște și pe Pierre Puvis de Chavannes, renumit pictor al vremii. Acesta era căsătorit cu româncă Maria Cantacuzino, persoană foarte instruită și frumoasă, care și astăzi poate fi admirată sub chipul Sfintei Genoveva în frescele de la Pantheon. În acest atelier de pictură, un adevărat cuib de românism, face cunoștință cu Ștefan Luchian, de care îl va lega o trainică prietenie.

În 1895, când se întoarce în țară devine asistent în Clinica Chirurgicală de la Spitalul Colțea din București și șef al Laboratorului de Anatomie Topografică la Institutul de Anatomie Topografică și Chirurgie Experimentală. Aici, în calitate de subdirector, se ocupă de organizarea institutului după o schemă nouă, originală, care cuprindea o unitate de cercetare cu mai multe departamente: anatomie topografică, anatomie comparată, microscopie normală și patologică, fiziologie, chirurgie experimentală și clinică chirurgicală. Instalează în subsolul institutului un fierăstrău electric cu bandă circulară pentru realizarea secțiunilor transversale sau sagitale prin cadavru. Cu piesele realizate astfel a creat muzeul de anatomie al institutului. Departamentul de chirurgie experimentală a fost organizat după concepția lui și era integrat învățământului cu studenții, care puteau astfel urmări intervenții chirurgicale pe câine. Toți studenții anului III de medicină erau obligați să participe, pe grupe, la lucrările practice de chirurgie experimentală.

Ernest Juvara era animatorul activității asidue din cadrul institutului, unde a continuat opera sa din domeniul anatomiei. Anatomia a rămas prima lui iubire.. Ore întregi întârzia la masa de lucru, mânuind creioane multicolore, cu care se trudea să ofere altora cât mai clar și mai aproape de adevăr, ceea ce pentru el era limpede.

În 1897, publică pentru tinerii ce vor să se consacre chirurgiei, „Leccióni de anatomie practică”, prefațată de Thoma Ionescu. Aceasta reprezintă o amplificare a lucrării publicate la Paris și cuprinde 103 desene.

În 1898 apare lucrarea *Anatomia topografică a splinei hipertrofiate*, având la bază studiul a 7 cupe transversale practicate pe cadavrul fixat în formol. Pentru ca desenele, toate originale, să fie redată cât mai exact posibil, secțiunile erau mai întâi fotografiate de Juvara și apoi desenate, iar piesele reprezentate au înzestrat muzeul institutului.

Toate acestea dovedesc faptul că Juvara se preocupa intens de desen, dar și de arta fotografică medicală într-o epocă în care aceasta se afla la începuturile ei, deci poate fi considerat pe drept cuvânt precursor al fotografiei medicale în țara noastră.

În 1899, apare și „Leitfaden für die Chirurgische Anatomie”, cu 183 planșe în text (Berlin, Verlag von August Hirschwald). Lucrarea se bucură de mare succes și profesorul Waldeyer îi adresează o scrisoare în semn de omagiu și stimă.

Paralel cu lucrările de anatomie, în această perioadă a publicat și lucrări de clinică și terapeutică chirurgicală, chirurgie experimentală, medicină operatorie. Astfel, *Un caz de anevrism al trunchiului tibio-peronier* prezintă o deosebită importanță pentru că este singurul caz de anevrism al acestui trunchi arterial operat și vindecat cunoscut în știință, fiind citat de P. Delbet în tratatul lui de chirurgie.

A atacat toate problemele chirurgicale, în mod deosebit preocupându-l chirurgia osoasă, mai ales osteosinteza, imaginând aparate de o ingeniozitate absolută. O altă inovație a constat în întrebuințarea anesteziei locoregionale cu cocaină pentru prelevarea grefelor.

Manifestând o abilitate neîntrecută în tehnica operatorie, Juvara a creat numeroase procedee, devenite clasice în literatura mondială. În 1897, publică în Revista de Chirurgie „Procedeele operatorii contra prolapsului complet al rectului și în particular despre un nou procedeu”, în care propune o nouă tehnică de rezecție a mucoasei prolapsate, plicaturarea păturii musculare, anoplastia și afrontarea cutaneo-mucoasă. Operația imaginată și executată de el devine un procedeu clasic de tratament al prolapsului rectal prezentat în tratatele de tehnici chirurgicale ale vremii, fie ca procedeu Juvara, fie ca procedeu Delorme-Juvara.

În afară de preocupări de clinică și terapeutică chirurgicală, Juvara a elaborat în acești ani, lucrări de chirurgie experimentală, printre care, *Despre suturile intestinale*, cuprinde suturi intestinale pe care le preda studenților, inclusiv două puncte de sutură create de el, *punctul Lambert dublu* în cruce și un punct pe care îl numește *sutura întrețesută* astfel prezintă primele suturi intestinale monoplan efectuate pe animalul de laborator, cu 60 de ani înainte de Jourdan.

În această perioadă de activitate la Clinica chirurgicală de la Spitalul Colțea și la Institutul de anatomie topografică, Ernest Juvara, ingenios și inventiv, a creat o serie de instrumente și aparate în colaborare cu firme străine (Collin din Paris, Lautenschlager din Berlin, Adnet) și realizează instalații necesare introducerii asepsei.

La 1 martie 1897, la inițiativa lui Thoma Ionescu, apare Revista de Chirurgie, prima publicație medicală românească axată pe problemele unei singure specialități. Secretar de redacție al revistei este numit Ernest Juvara. La 1 februarie 1898, tot din inițiativa lui Thoma Ionescu, s-a constituit Societatea de Chirurgie. Printre cei 30 de membrii fondatori, al nouăsprezecelea este Ernest Juvara, care devine și secretar general al societății.

După cinci ani de colaborare, ca asistent al profesorului Thoma Ionescu, Juvara a fost numit profesor de Anatomie topografică la Iași, fiind obligat să părăsească redacția revistei și preocupările ce-i reveneau ca secretar general la societății, în care calitate redacta și buletinul în limba franceză. Aceasta a făcut ca în curând „*Revista de chirurgie*” să își înceteze activitatea, fiind înlocuită în 1906 cu „*Le journal de chirurgie de Bucharest*”, sub direcția profesorului C. Angelescu și redactat de V. Gomoiu, Gr. Georgescu, V. Săvescu, din care nu au apărut însă decât câteva numere.

Urmează poate cea mai fecundă perioadă din viața marelui maestru. La 1 noiembrie 1899, la recomandarea lui Thoma Ionescu, devine prin concurs profesor agregat la Catedra de anatomie topografică de la Facultatea de Medicină din Iași. Prin decretul nr. 4414 din 1899, ministerul învățământului îl numește pe Ernest Juvara profesor agregat la Catedra de anatomie din Iași. La 24 iulie 1903, Ernest Juvara este numit agregat cu titlu definitiv la Catedra de anatomie topografică și clinică chirurgicală din Iași, iar la 26 noiembrie 1904 este înaintat la gradul de profesor definitiv prin decretul nr. 2983. La recomandarea lui, la catedră sunt numiți L. Boteanu preparator, C. Botez prosector și N. Hortolomei preparator - custode.

Fiind primul profesor numit prin concurs la această nouă disciplină, la numai 29 de ani, Juvara este acela care, în pofida tuturor greutăților și adversităților, înființează de fapt învățământul de anatomie chirurgicală la Iași, specialitate în care avea o pregătire serioasă, acumulată treptat la școala lui Farabeuf și Poirier timp de șase ani și la școala lui Thoma Ionescu alți cinci ani.

Începutul a fost dificil. Catedra nou înființată era lipsită de serviciu de chirurgie și de laborator, cu mare greutate obținându-se o sală de disecție în localul Institutului de anatomie descriptivă. Nu existau nici materiale de demonstrație, în afară de cadavre și acestea neinjectate cu formol, așa încât se conservau cu dificultate.

Crează și la Iași un muzeu cu piese anatomice după modelul celui realizat anterior la București. În septembrie 1912, cu ocazia serbărilor jubiliare ale Universității din Iași, Regele Carol I este însoțit printre alții în vizita oficială și de celebrul anatomist german Waldeyer, care vizitând muzeul cu piese anatomice de la Facultatea de Medicină a rugat să fie lăsat singur pentru a putea admira pe îndelete preparatele executate de Ernest Juvara. Tot acum adună și o bogată colecție de fotografii medicale, grație unei activități extrem de intense atât în domeniul anatomiei cât și în cel al chirurgiei.

În 1900, acceptă să conducă serviciul de chirurgie al Spitalului Israelit din Iași, iar în 1906 i se încredințează conducerea unui serviciu chirurgical de la Spitalul „Sf. Spiridon”, de 40 de paturi, înființat în 1882 și condus de dr. C. Botez. Astfel, prof. E. Juvara fondează, la Spiridonie, prima clinică chirurgicală universitară, numită Clinica II Chirurgie, care va deveni ulterior cunoscută sub denumirea de Clinica I Chirurgie. Dascăl erudit, chirurg de o rară îndemânare, spirit inventiv, didact strălucit, Ernest Juvara crează de la început un serviciu performant, la nivel european. Prin exemplul său, Ernest Juvara a creat o tradiție prin care profesorii acestei clinici trebuiau să aibă o pregătire anatomică solidă, care garanta o intervenție chirurgicală puțin agresivă, fără complicații și cu mortalitate minimă. Această tradiție s-a perpetuat timp de aproape 100 de ani.

Introduce la Iași rahianestezia, fără a exclude celelalte tipuri de analgezie. Aduce numeroase îmbunătățiri metodei, ca: ace de puncție foarte subțiri pentru a evita deperdiția de lichid cerebrospinal și complicațiile inerente legate de aceasta, propune și impune soluția de Novocaină 8% ca fiind cea mai potrivită, combate hipotensiunea arterială cu Efedrină i.m.. Celebră a rămas autooperația făcută de Dr. A. Țaicu, unul din asistenții lui, care după ce Ernest Juvara i-a făcut rahianestezie, s-a autooperat de hernie inghinală ajutat tot de profesor. În 1911, în *La Presse Medicale* evenimentul este prezentat ca prima autooperație din lume. Impune la Iași metoda aseptiei în chirurgie și reușește să o transmită și elevilor săi: I. Tănăsescu, N. Hortolomei, A. Țaicu, G. Zamfirescu, N. Iancu.

Poseda o tehnică operatorie precisă, rapidă și aparent simplă. Timpii operatori se succedau fără șovăire, iar plaga arăta ca un atlas de anatomie. Devenea extrem de precaut când surveneau dificultăți și ceea ce conta era numai interesul bolnavului. Profesorul N. Hortolomei, preparatorul, prosectorul, secundarul și asistentul lui, mărturisește: „Tehnica sa chirurgicală anatomică impunea. Juvara a fost primul chirurg din Iași de la care am învățat că se poate face chirurgie fără sânge, fără brutalitate, în timp bine coordonați și cu respectul planurilor anatomice, astfel ca refacerea după operație să fie cât mai aproape de normal”. Ernest Juvara a fost un mare șef de școală. Printre elevii săi se numără: N. Hortolomei, I. Tănăsescu, I. Făgărășanu, A. Cosăcescu, I. Anghel, V. Rășcanu, V. Dimitriu, E. Cristide, I. Climescu, M. Georgescu și alții.

Activitatea desfășurată de Juvara la Iași a fost intensă. Lucra deopotrivă pe cele două tărâmuri înfrățite, anatomia și chirurgia, consolidând la Iași o școală de chirurgie deosebit de activă. Această intensă activitate clinică i-a permis să publice articole, memorii sau comunicări la diferite societăți științifice, începând cu Societatea de Medici și Naturaliști din Iași, care, pentru interesul deosebit pe care Juvara i-l acordase de la venirea sa în capitala Moldovei, l-a ales președinte în 1910.

În semn de recunoaștere a contribuției aduse de Juvara la progresul chirurgiei, Societatea Națională de Chirurgie din Paris, destul de severă în admiterea de noi membri și Societatea Chirurgilor din Paris l-au asociat în rândurile lor încă din 1911.

În perioada petrecută la Iași a elaborat numeroase lucrări, toate rodul muncii neîntrerupte și a talentului său deosebit, care prin originalitate au fost citate în diferite tratate de anatomie clasice: Enumerăm câteva titluri ale lucrărilor din această perioadă: „Operation de la hernie inguinale par le procede de Bassini”, bazată pe o experiență personală de 800 cazuri, „De la creation d'un vagin dans le cas de l'absence congenitale, par dedoublement de

l'espace intervessie-rectum, suivi soit d'autoplastie par manchon cutane", „Emasculation totale", „Pleurotomia cu rezeccție de coastă sub lambou", „Evidement du plancher buccal", „De la suture intradermique, sur la technique du raccourcissement des ligamentes de l'uterus", „Topographie de la région lombaire en vue de la ponction du canal rachidien", „Technique de la résection du ganglion de Gasser par la voie du plan osseux spheno-temporal", „Contribuție la studiul ghemurilor de păr ce se pot găsi în stomac (tumorile păroase sau trichobezoarele)", „Anestezia rahidiană cu stovaină", „Operation de la hernie crurale, technique chirurgicale".

„Lucrări de terapeutică și clinică chirurgicală" este cartea care încheie activitatea publicistică de la Iași. Gr.T Popa, care i-a urmat la catedra de anatomie, spune despre puternica amintire care dăinuia după ani de zile de la plecarea lui: „Juvara și-a făcut din profesorat un cult și elevii lui și-au făcut un cult din el". Este considerat astăzi creatorul școlii moderne de anatomie și chirurgie de la Iași.

În 1912 Ernest Juvara a fost transferat din nou la București, la Clinica chirurgicală a Spitalului Filantropia, unde a demonstrat din plin valoarea lui de mare chirurg. Abia instalat, este mobilizat în 1913, punând în slujba campaniei din Bulgaria tot spiritul său de bun organizator. Mobilizat ca medic militar în Războiul Balcanic, alături de I. Cantacuzino și A. Slătineanu, se distinge în lupta de stăvilire a epidemiei de holeră, prin vaccinarea în masă, cu rezultate excelente. La această experiență, unică până la acea dată, Juvara, deși nu era epidemiolog, și-a adus partea lui de contribuție prin organizarea lazaretelor de izolare a holericilor, desfășurând o activitate neobosită în vederea combaterii acestui flagel.

Demobilizat la sfârșitul războiului, își reia activitatea la Spitalul Filantropia. Conștient de iminența unor mari conflagrații europene, în următorii ani, Juvara și-a axat activitatea asupra perfecționării rahianesteziei, o anestezie foarte comodă pentru chirurgia de campanie și asupra descoperirii sau îmbunătățirii mijloacelor de tratament ale fracturilor, îndeosebi ale fracturilor de război, deschise, ale membrelor, descrise în monumentală sa lucrare *Tratamentul operator al fracturilor diafizelor prin metoda fixatorului extern* lucrare ce-l consacra printre fondatorii ortopediei moderne.. Crează o serie de aparate extrem de utile: fixatorul extern, legătorul automat, bulonul amovibil, folosește printre primii în lume instrumente electrice în tehnica operatorie.

În 1916 este mobilizat, cu gradul de maior, atașat Spitalului IV de evacuare, care urma Corpul IV de Armată. Are în timpul Primului Război Mondial o activitatea chirurgicală extenuantă, operând răniți zi și noapte în spitalele din Piatra Neamț, Mănăstirea Neamț, Botoșani. Este avansat colonel și transferat la Spitalul IX de evacuare, care a urmat armatele de la Mărășești. Are o activitate operatorie prodigioasă, mergând din oraș în oraș pentru a salva de la moarte răniții. Este o pagină de eroism rămasă în amintirea celor care l-au însoțit sau cunoscut atunci. Împreună cu echipa sa, formată din colaboratorii de la clinică, s-a distins și aici printr-o muncă susținută și rezultate strălucite.

În anul 1923, este transferat la Spitalul Brâncovenesc, unde organizează cea mai amplă și modernă clinică chirurgicală din țară cu 120 de paturi, bază de învățământ pentru studenții Facultății de Medicină. Aici, e vizitat de celebrul profesor A. Hartmann din Paris, de profesorul Fred H. Albee de la New York, care și operează în clinică, ca și de alți iluștri universitari și medici.

Își continuă activitatea și în laboratorul de anatomie topografică al Facultății de Medicină, continuând disecțiile și executarea planselor. Editează un „Manual de anatomie chirurgicală", conceput inițial să apară în patru volume. Nu sunt tipărite decât primele două: volumul I – „Capul și gâtul" (1924) și volumul II – „Membrele" (1925). A efectuat peste 250 de planșe în culori, care au ilustrat tratatul, toate făcute în întregime de mâna lui, cu o precizie de ceasornicar și cu o valoare artistică incontestabilă. Lucrarea reprezintă o chintesență a raporturilor dintre cele două domenii, anatomia topografică și chirurgia. În 1931, profesorul

Jean Louis Faure, care i-a vizitat clinica, impresionat de valoarea planșelor, i-a sugerat să le doneze Academiei de Medicină din Paris.

La moartea lui Thoma Ionescu în 1926, cele două catedre de anatomie topografică s-au contopit, conducerea institutului fiind preluată de profesorul Dimitrie Gerota. Ernest Juvara a fost obligat în felul acesta să întrerupă orice activitate anatomică, motiv pentru care următoarele două volume proiectate nu au mai apărut. Pe lângă noțiuni de anatomie topografică, acest manual conținea și noțiunile necesare pentru descoperiri de organe (artere, nervi, vene etc.), precum și sfaturi și îndrumări pentru medicina operatorie.

Cu talentul său neîntrecut în arta chirurgicală, a abordat toate aspectele în acest domeniu, dar cel mai mult s-a aplecat asupra chirurgiei osoase și osteoarticulare, osteosinteza rămânând marea sa pasiune. Din cele peste 230 de lucrări elaborate, mai mult de o treime se referă la patologia osteoarticulară, ceea ce i-a creat un renume în domeniu. Pentru activitatea sa prodigioasă și perseverentă, de perfecționare continuă a metodelor folosite și de îmbunătățire a rezultatelor operatorii în această spinoasă și de obicei temută ramură a chirurgiei, Juvara poate fi considerat printre pionierii ei.

Spirit de o inventivitate fecundă, Juvara a imaginat aparate chirurgicale care au contribuit la revoluționarea operațiilor, făcându-le mai facile, mai comode, scurtând timpul operator și astfel ușurând cu un minut mai devreme suferința bolnavului. De o abilitate neîntrecută în tehnica operatorie, a creat numeroase procedee, devenite clasice în chirurgie.

Profesorul Juvara a fost un adevărat om de știință, a creat curente, a format elevi, a fundamentat o școală, căreia i-a lăsat ca moștenire cultul adevărului științific și al frumosului artistic. Era și un foarte bun organizator. În primul rând a fost preocupat de funcționalitatea sălii de operație. Urmărea cele mai mici amănunte. Poate fi considerat cel care a impus asepsia în țara noastră, spălatul cu lufe și fixarea la piele a câmpurilor operatorii pentru a izola cât mai bine plaga chirurgicală. S-a bucurat de o stimă și un renume care au depășit granițele țării. A fost ales Președinte al Societății Române de Chirurgie între 1929 – 1930.

Prin formarea lor, Thoma Ionescu și Ernest Juvara au imprimat chirurgiei românești o paternitate franceză, dar ceea ce trebuie remarcat e faptul că astfel, chirurgia românească s-a dezvoltat în armonie și la un nivel comparabil cu cea europeană. Mai mult, activitatea complexă a lui Ernest Juvara la Iași a creat posibilitatea dezvoltării uniforme a chirurgiei românești în cele două provincii ale țării. Aparținând aceleiași școli, cu o formație solidă anatomică și evoluând în cadrul aceluiași rigori profesionale, chirurgii din Moldova au putut veni la București, unde s-au integrat rapid și au evoluat ușor. Dorința lui Thoma Ionescu de a face ca facultățile de medicină din țară să fie identice din punct de vedere al organizării și egale în ceea ce privește învățământul a dat roade. În felul acesta, școala chirurgicală românească s-a putut dezvolta uniform și organic, la un nivel profesional superior, bazat pe standarde riguroase de nivel european.

În deplină sănătate și în plin avânt creator, profesorul Ernest Juvara s-a stins fulgerător, în noaptea de 5 mai 1933, electrocutat de o lampă cu tijă flexibilă, care se defectase.

Mare anatomist, chirurg de excepție, excelent profesor, spirit inventiv, corect și demn în toate împrejurările, mereu în căutarea unei soluții mai bune, mai practice, mai frumoase, medic permanent prezent la datorie, patriot devotat țării și semenilor, Ernest Juvara rămâne una din figurile luminoase ale chirurgiei românești, care a dus faima medicinei noastre peste hotare, sporind patrimoniul științific universal.

E. Târcoveanu